

Hoe inspireer en activeer je **beleidsmakers** voor circulair beleid?

1. Outside-in denken - Hoe maak je connectie met beleidsmakers

Veel circulaire beleidscommunicatie blijft steken in technisch jargon en lineaire beleidslogica: we moeten sturen op reductie, inzetten op ketens, rapporteren op KPI's. Maar dit activeert zelden emotie, urgentie of eigenaarschap. Buiten de beleidsbubbel komt het over als taaie kost zonder herkenbare impact.

Outside-in framing draait het om. Het vertrekt niet vanuit structuren en sturingsinstrumenten, maar vanuit de context waarin beleidsmakers opereren:

- Ze zoeken naar samenhang tussen klimaat, economie en leefbaarheid.
- Ze willen betekenisvol beleid maken dat politiek en maatschappelijk beklijft.
- Ze hebben behoefte aan handelingsperspectief én draagvlak.
- Ze zoeken naar beleid dat welvaart en vooruitgang belooft, en niet opoffering.
- Ze willen beleid maken waarbij ze aansluiten bij de koers van hun politieke leiding.

En ook hier is sociaal bewijs cruciaal: beleidsmakers raken pas echt gemotiveerd als ze zien dat andere gemeenten, regio's of ministeries er wél in slagen om circulaire ambities te vertalen naar concrete resultaten – met zichtbaar draagvlak.

Een slim frame laat dus zien: **dit is geen extra beleidsterrein, maar een hefboom** voor toekomstbestendige economie, lokale trots en maatschappelijke verbinding.

2. Grondframe - De vijf aanknopingspunten bij beleidsmakers

Elke beleidsmaker wil zichtbaar verschil maken. Maar tussen ambitie en actie ligt een complex veld van dilemma's: draagvlak, uitvoerbaarheid, politieke druk en versnipperde verantwoordelijkheden. En daarbovenop komt nog iets anders: de angst om het frame van 'links, elitair beleid dat het leven van de gewone hardwerkende Nederlander duurder maakt' te voeden. Veel beleidsmakers willen wel, maar vrezen dat circulaire ambities populistische tegenkrachten in de kaart spelen.

Daarom is het zo belangrijk om framing aan te laten sluiten bij de **werkelijke drijfveren én kwetsbaarheden van beleidsmakers**. Die zijn niet alleen rationeel (beleid dat werkt), maar ook emotioneel (beleid dat draagvlak houdt, geen afbreukrisico oplevert, en politiek 'verkoopbaar' is).

In de onderstaande tabel zie je vijf dominante jobs-to-be-done die beleidsmakers proberen te realiseren. Bij elk geven we aan hoe circulariteit daarbij een strategisch instrument kan zijn – inclusief sociaal bewijs van hoe andere regio's dit al toepassen. Zo wordt circulaire economie geen los beleidsdomein, maar een **hefboom voor bredere maatschappelijke waarde** – én een verhaal dat bestuurlijk én politiek standhoudt.

Aanknopingspunt	Framing
1. Maatschappelijke relevantie creëren met beleid	Circulariteit als instrument voor lokale werkgelegenheid, welzijn en leefbaarheid. <i>Wethouders die circulaire hubs opzetten, vertellen hoe milieubeleid een onverwachte sociale functie krijgt: verbinding, zingeving, trots en concurrentieel voordeel voor bedrijven uit de regio.</i>
2. Strategisch economisch beleid voeren in onzekere tijden	Minder afhankelijkheid van geopolitiek = meer regionale veerkracht. <i>Beleidsmakers die circulaire bedrijvigheid stimuleren, merken dat dit sectoren aantrekt die minder kwetsbaar zijn bij internationale schokken.</i>
3. Innovatie aanjagen zonder weerstand	Circulariteit als kans in plaats van verplichting. <i>Regio's die circulaire experimenten ruimte geven, vertellen dat ondernemers sneller meedoen als het voelt als innovatie, niet als last.</i>
4. Beleid zichtbaar laten landen bij burgers	Circulaire initiatieven als katalysator van vertrouwen en participatie. <i>Gemeenten met repair cafés, buurtkringlopen of deelinitiatieven rapporteren meer sociale cohesie én positiever imago van de overheid.</i>
5. Slimme koppelingen maken tussen opgaven	Circulair beleid als integrator: klimaat, energie, werk en grondstoffen. <i>Provincies die circulariteit koppelen aan woningbouw of landbouw rapporteren dat het beleidsdomeinen verbindt en synergie creëert.</i>

3. Don'ts – Vijf framingfouten die beleidsmakers doen afhaken

Waarom goedbedoeld beleid soms geen beweging oplevert.

Beleidscommunicatie is vaak inside-out: technisch correct, maar psychologisch ineffectief. Of erger nog: het roept wantrouwen of verzet op – juist bij de groepen van wie je draagvlak nodig hebt. Zeker in het huidige politieke klimaat kan een verkeerd frame de indruk wekken van ‘top-down opgelegd beleid’, dat vooral lasten oplegt en weinig tastbare voordelen biedt. En precies dát is koren op de molen van populistische kritiek: dat circulaire ambities elitair zijn, ver weg van de gewone Nederlander, en leiden tot meer regels, meer kosten en minder vrijheid.

Daarom is het cruciaal om die reflex te vermijden. Een verkeerd frame roept weerstand op, nog vóór je verhaal begonnen is. Hieronder vind je vijf framingfouten die veel voorkomen in circulair beleid – en waarom ze averechts werken.

Framingfout	Waarom dit niet werkt
“We moeten onze klimaatdoelen halen”	Klinkt als een abstract excuus voor complex beleid. Maakt de transitie technocratisch. Wat mensen denken: “Het is jullie doel, niet het mijne.”
“We zetten in op circulair inkopen en duurzaam aanbesteden”	Te intern, te procesgericht. Zegt niets over zichtbare impact. Wat mensen denken: “Dus jullie praten vooral over dingen kopen van elkaar?”
“We bevorderen het sluiten van kringlopen”	Klinkt technisch, industrieel, ontoegankelijk. Niemand voelt zich aangesproken. Wat mensen denken: “Mooi hoor, maar wat betekent dat voor mij?”
“We ontwikkelen een integrale grondstoffenstrategie”	Zonder vertaling naar concrete projecten voelt het als papieren werkelijkheid. Wat mensen denken: “Wordt dit weer zo’n rapport dat in de la verdwijnt?”
“Circulariteit is onderdeel van onze duurzaamheidsambities”	Doet afbreuk aan circulariteit door het te laten opgaan in een containerbegrip. Wat mensen denken: “Oh, dat is weer iets wat op alles lijkt te slaan en nergens concreet wordt.”

4. Randvoorwaarden - Wat framing niet kan oplossen

Beleid is de belichaming van het frame. Als het beleid iets anders doet dan wat het verhaal zegt, valt alles stil. Veel beleidsmakers willen wel, maar botsen op:

- Aanbestedingen die alsnog alleen op prijs worden gegund.
- Rijksregels die circulaire pilots vertragen of onmogelijk maken.
- Gebrek aan financiële instrumenten voor opschaling.
- Beperkte ruimte om te sturen op gedrag van burgers of bedrijven.

Zonder systeemverandering blijft circulariteit vaak een pilot zonder vervolg, een intentie zonder impact.

Dat is geen kwestie van framing, maar van **institutionele keuzes**: nieuwe kaders, prikkels, standaarden. Beleidsmakers hebben daarin een sleutelrol – niet alleen als vertellers van het verhaal, maar als ontwerpers van het speelveld waarin dat verhaal kán kloppen.

De frames die we hierboven hebben uitgewerkt kunnen juist helpen om de circulaire inspanningen te koppelen aan beleidsdoelen waar men wel makkelijker de handen voor op elkaar krijgt.

5. Q&A – 9 vragen & bezwaren en hoe ze te beantwoorden

Zelfs de meest bevoegde beleidsmakers lopen vroeg of laat tegen twijfel aan: *kan dit wel, mag dit wel, werkt dit wel?* En dat is logisch. De circulaire transitie vraagt om ander beleid, ander taalgebruik én een ander politiek instinct. Wat je hier vindt zijn geen tegenargumenten, maar slimme herformuleringen die helpen om jezelf, je collega's of je bestuurders mee te nemen in een nieuw verhaal.

Want veel weerstand is geen afwijzing van de inhoud, maar een gebrek aan verbeelding over hoe het zou kunnen werken.

In onderstaande tabel vind je de tien meest gehoorde vragen, twijfels en bezwaren in beleidsland en hoe je die kunt herframen zonder te vervallen in idealisme of technocratie. Steeds met als doel: ruimte maken voor beweging, zonder politieke brokken.

Bezwaar	Antwoord
<i>“We hebben al zoveel programma’s lopen, kan dit erbij?”</i>	Circulariteit is geen extra beleid – het is de brug tussen veel van wat al loopt: klimaat, energie, afval, werk en economie.
<i>“Is er wel draagvlak voor circulair beleid?”</i>	Zodra we circulair beleid anders framen, zoals beleid dat inzet op duurzame lokale of regionale initiatieven, ontstaat het draagvlak vanzelf. Verkoop niet het circulaire beleid, maar hoe circulariteit andere beleidsdoelen aantrekkelijker maakt.
<i>“We mogen niet sturen op gedrag van burgers.”</i>	Dat hoeft ook niet. Je kunt wel het gedrag makkelijker, logischer en aantrekkelijker maken. Goede frames doen precies dat.
<i>“Maar dit past niet binnen het huidige aanbestedingskader.”</i>	Dan is dat precies waar beleidsinnovatie moet beginnen. Koplopers laten zien dat je aanbestedingen wél circulair kunt maken – als je de ruimte zoekt.
<i>“Onze regio is nog niet zo ver.”</i>	Juist daar ligt de kans om koploper te worden. In gebieden waar het nog niet vanzelf gaat, valt de meeste winst te halen.
<i>“Dit wordt te duur.”</i>	Niet handelen wordt straks veel duurder. Circulair beleid is preventief beleid – tegen grondstoffenschaarste, afvalkosten en (chanteerbare) afhankelijkheid van het buitenland.
<i>“Burgers vinden dit te ingewikkeld.”</i>	Niet als je het tastbaar maakt. Laat zien hoe het hun leven beter maakt: minder verspilling, lagere kosten, meer verbondenheid.
<i>“Bedrijven willen vooral ruimte, geen regels.”</i>	Bedrijven vragen juist om helderheid en gelijk speelveld. Beleidsmakers kunnen richting geven – en dát biedt juist ruimte. Bij circulair beleid hebben lokale en regionale partijen zelfs potentieel een stapje voor.
<i>“We willen eerst meer onderzoek doen.”</i>	Begrijpelijk. Maar je kunt al starten met leren door te doen. Veel gemeenten maken al impact met pilots en gebruiken de uitkomsten voor beleid

Samengevat zijn dit voor beleidsmakers de best werkende frames:

- Kader circulair beleid als economische én veiligheidsstrategie
- Toon hoe circulaire principes meerdere beleidsproblemen tegelijk kunnen oplossen
- Benadruk lokale werkgelegenheid en economische veerkracht

6. Casus interventieladder

Wat is de interventieladder?

De interventieladder is een krachtig psychologisch instrument dat werkt als een sleutel die vastgeroeste denkpatronen openbreekt en de deur naar nieuwe perspectieven opent. Het is geen gewone communicatiemethode, maar een psychologisch algoritme dat weerstand ombuigt naar openheid. In plaats van frontaal tegen muren van weerstand te beuken, biedt de ladder een slimme route die begint bij gedeelde dromen en geleidelijk een pad baant naar nieuwe horizons. Zoals een bergbeklimmer die niet rechtstreeks naar de top stormt maar een zigzaggende route volgt, creëert de ladder de perfecte psychologische helling voor verandering.

De vijf sporten van de interventieladder

De interventieladder bestaat uit vijf stappen, waarvan je altijd probeert van onder naar boven te bewegen (van 1 naar 5)

1. **Stap 1:** Vinden van gemeenschappelijke grond: Begin met waarden die algemeen gedeeld worden. Creëer dat moment van “ja, precies!” voordat je verder gaat. Dit vormt de basis voor verdere interventie.
2. **Stap 2:** Benoemen van het echte probleem en de bedreiging: Herdefinieer het probleem zodat niemand het kan negeren. Maak het concreet en voelbaar voor je publiek.
3. **Stap 3:** Leveren van bewijsvoering: Toon voorbeelden van mensen die al succesvol met dit probleem omgaan. Gebruik verhalen die beklijven in plaats van alleen abstracte cijfers.
4. **Stap 4:** Neem vooroordelen weg: Presenteer je visie als een duidelijke richting. De circulaire visie die als rode draad de concrete bewijsvoering koppelt aan het grotere plaatje.
5. **Stap 5:** Creëren van nieuwe feedback loops: Ontwikkel stapsgewijze processen die mensen op hun eigen tempo kunnen volgen, waarbij elke stap de volgende natuurlijker maakt.

De ladder helpt je:

- Woordvoeringslijnen te smeden die resoneren als een goed afgestemde snaar
- Vooroordelen te ontmantelen voordat ze je verhaal kunnen blokkeren
- Abstracte concepten om te vormen tot tastbare mogelijkheden
- Van inside-out naar outside-in te denken (niet “hoe verkoop ik mijn circulaire agenda?” maar “hoe lost circulariteit de kopzorgen van anderen op?”)

Hieronder staan twee voorbeelden van een interventieladder om antwoord te geven op typische weerstanden, aanvallen of vooroordelen over de circulaire economie.

Case “Circulaire regels ondermijnen onze economie” (beleidsmakers)

De aanval/ het vooroordeel:

“Te veel circulaire regelgeving ondermijnt onze concurrentiepositie. We moeten eerst zorgen dat andere landen meegaan voordat we onze eigen bedrijven opzadelen met extra kosten en regels. Anders exporteren we alleen maar banen en welvaart.”

Stap 1: Gemeenschappelijke grond:

We delen allemaal de ambitie om Nederland sterk, onafhankelijk en welvarend te houden. Een land waar onze kinderen een goede toekomst hebben, waar we niet bij elke internationale crisis in de knel komen, en waar we zelf aan het roer staan van onze economie. Nederland heeft altijd vooruitgekeken – niet achteruit.

Stap 2: Het echte probleem en de bedreiging:

Het werkelijke gevaar schuilt niet in te ambitieuze regelgeving, maar in onze extreme kwetsbaarheid voor internationale grondstoffenschokken. Nederland is voor 68% van zijn kritieke grondstoffen afhankelijk van buitenlandse grootmachten – dezelfde landen die ons nu al laten voelen dat grondstoffen een nieuw geopolitiek wapen zijn geworden. We zagen tijdens de coronacrisis en de energiecrisis wat er gebeurt als je te afhankelijk bent van grillige handelspartners. De volgende crisis – een grondstoffencrisis – staat voor de deur, en wie niet voorbereid is, wordt het kind van de rekening.

Stap 3: Bewijsvoering:

Kijk naar hoe sommige landen nu al exportbeperkingen instellen op kritieke grondstoffen - essentieel voor onze technologiesector en energietransitie. Of naar de auto-industrie die tijdens corona tot stilstand kwam door een gebrek aan chips. Ondertussen zien we dat landen als Denemarken en Finland, die proactief circulair beleid inzetten, al hogere economische groei in hun maakindustrie rapporteren dan landen die vasthouden aan het lineaire model. Niet ondanks, maar dankzij hun circulaire koers.

Stap 4: Neem vooroordelen weg:

Circulair beleid is geen milieubeleid, maar strategisch economisch en veiligheidsbeleid. Het is als dijken bouwen voordat de vloed komt, niet erna.

Door nu te investeren in circulaire innovatie, bouwen we aan een economie die niet alleen schoner maar vooral weerbaarder is tegen internationale schokken. Het gaat niet om ‘groen doen’, maar om economische soevereiniteit in een instabiele wereld – precies waar Nederland altijd in heeft uitgeblonken.

Stap 5: Nieuwe feedback loops:

Ontwikkel een helder transitiepad met voorspelbare regelgeving die bedrijven investeringszekerheid en afzetgaranties geeft. Zet circulaire innovatiehubs op rond strategische materialen en sectoren. Creëer een diplomatieke grondstoffenstrategie met gelijkgestemde landen. Vier en beloon de koplopers die de transitie leiden. Maak circulaire resultaten zichtbaar in economische indicatoren, niet alleen in duurzaamheidsrapporten.

Case “Circulair beleid creëert weerstand” (lokale beleidsmakers)

“Als wij als gemeente te proactief circulair beleid invoeren, creëren we nog meer weerstand en polarisatie. We hebben onze handen al vol met woningbouw, energietransitie en sociale problemen. Nog een controversieel dossier erbij kunnen we niet aan.”

Stap 1: Gemeenschappelijke grond:

We willen allemaal een gemeente waar mensen graag wonen, waar lokale ondernemers kunnen bloeien, en waar problemen effectief worden opgelost. We zijn allemaal op zoek naar oplossingen die werken voor iedereen – niet voor de happy few. De uitdagingen waar we voor staan vragen om pragmatisme, niet om ideologie.

Stap 2: Het echte probleem en de bedreiging:

De realiteit die we onder ogen moeten zien is dat onze bestaande problemen – woningtekort, mobiliteitskwesties, sociale fragmentatie – allemaal symptomen zijn van hetzelfde onderliggende systeemprobleem: inefficiënt gebruik van hulpbronnen, ruimte en talent. Het is als verschillende koortssymptomen bestrijden zonder de onderliggende infectie aan te pakken. Zonder een integrale aanpak blijven we dweilen met de kraan open, en zal de weerstand alleen maar toenemen naarmate problemen zich opstapelen.

Stap 3: Bewijsvoering:

Gemeenten die circulaire principes hebben geïntegreerd in hun ruimtelijke planning, zoals Almere met Oosterwold, zien juist minder

weerstand tegen woningbouwplannen. Amsterdam heeft door circulaire aanbestedingscriteria lokale werkgelegenheid gestimuleerd en het draagvlak voor stadsvernieuwing vergroot. En in Haarlemmermeer heeft circulair waterbeheer geleid tot minder overstromingsproblemen én meer recreatiemogelijkheden, met grote tevredenheid onder burgers. Wat deze successen verbindt is dat ze niet over ‘milieu’ gaan, maar over leefbaarheid, banen en gemeenschapszin.

Stap 4: Neem vooroordelen weg:

Circulair beleid is geen extra beleidsterrein dat concurreert met andere prioriteiten – het is het integratiekader dat samenhang brengt in wat nu nog losse projecten lijken. Het is als het verschil tussen symptomen bestrijden en gezondheid bevorderen. Door hergebruik van materialen, gebouwen en talent centraal te stellen, creëer je een gemeente waar woningbouw, werkgelegenheid en sociale cohesie elkaar versterken in plaats van beconcurreren.

Stap 5: Nieuwe feedback loops:

Begin met het toepassen van circulaire principes op één beleidsterrein waar nu veel weerstand is (bijvoorbeeld woningbouw of bedrijventerreinen). Betrek lokale ondernemers en burgers vanaf het begin bij het ontwerpen van oplossingen. Creëer een ‘coalition of the willing’ die succesverhalen kan delen. Gebruik deze successen als bewijs dat circulair denken praktische problemen oplost voor gewone mensen, niet alleen voor milieuactivisten.